DE LA PATRIMONIUL CUNOAȘTERII AYURVEDICE LA ÎNVĂȚAREA INTERDISCIPLINARĂ

Un cadru didactic fundamentat pe studiul Ayurvedei în România

Andrei Gămulea[1]

[1]Autor și editor; EAA (Educational Advocate for Ayurveda); lector Ayurveda; președinte AMN-România; Ayush Cell România

Cercetare interdisciplinară în Ayurveda · Ayush Cell România · https://ayushcell.ro/

Rezumat: Acest studiu conceptual și documentar reexaminează clasificarea disciplinelor ayurvedice publicată de Andrei Gămulea în volumul al II-lea al lucrării Ayurveda în România (2021) și o dezvoltă într-un cadru didactic interdisciplinar contemporan. Zece domenii educaționale — Doșa-Prakṛti, Svasthavṛtta, Dravyaguṇa, Śarīra-jñāna, Kṛtya-jñāna, Vanaspati-jñāna, Manasa-jñāna, Pravṛtti-jñāna, Pañcakarma și Āmnāya — sunt examinate în relație cu domenii de cercetare precum fenotiparea, fiziologia circadiană, farmacognozia, biologia sistemelor, etnobotanica, științele cognitive și educația pentru patrimoniu. Articolul distinge între documentarea unei inițiative educaționale deja existente în România, noile propuneri interpretative și constatările științifice validate independent. Este susținută o metodă de predare bazată pe fidelitate conceptuală, comparație controlată, examinarea critică a surselor, evaluarea transparentă a nivelului dovezilor și învățare activă. Argumentul central este că patrimoniul cunoașterii ayurvedice poate deveni accesibil intelectual în mai multe discipline, fără reducerea categoriilor sale tradiționale la echivalente biomedicale și fără tratarea analogiei drept dovadă a eficacității terapeutice.

Cuvinte-cheie: educație ayurvedică; patrimoniul cunoașterii; România; pedagogie interdisciplinară; dravyaguṇa; prakṛti; cunoaștere tradițională; comparație conceptuală; evaluarea critică a dovezilor

1. Introducere: valoarea educațională a unui patrimoniu de cunoaștere organizat

Ayurveda nu reprezintă doar o colecție de remedii, ci un ansamblu articulat de concepte, observații, metode de clasificare și tradiții practice referitoare la viață, sănătate și relația ființei umane cu mediul înconjurător. Studiul său în afara Indiei ridică, prin urmare, o întrebare pedagogică: în ce mod poate fi transmisă o cunoaștere tradițională complexă, rămânând totodată deschisă examinării academice? Răspunsul cel mai productiv nu constă nici în asimilarea necritică în știința contemporană, nici în izolarea de aceasta, ci într-o construcție educațională modernă și adaptată care păstrează inteligibilitatea ambelor sisteme de cunoaștere.

Punctul de plecare îl constituie articolul „Disciplines and Specialties of the Ayurveda Traditional System Studied within AMN-Romania”, publicat în ediția în limba engleză a lucrării Ayurveda în România, volumul II, paginile 23–25, în anul 2021 [1]. Acesta documentează activități de predare asociate AMN-România și centrului de formare Ayus-Grup și descrie un program extins de discipline și specializări.

Articolul menționează că, la momentul respectiv, structura educațională includea peste treizeci de discipline și peste două sute de specializări. Aceste cifre sunt prezentate aici ca descriere instituțională. Prezentul articol dezvoltă o propunere explicit didactică. Sunt examinate zece domenii de organizare denumite în clasificarea inițială și sunt identificate întrebări pe care educatorii le pot pune în dialog cu cercetarea modernă.

Scopul este valorificarea educațională a patrimoniului cunoașterii ayurvedice: transmiterea atentă a conținuturilor, clarificarea terminologiei, comparația fundamentată și dezvoltarea capacității de evaluare a cercetării.

2. Baza documentară și metoda de analiză

Sursa principală este clasificarea din anul 2021, ale cărei denumiri de domenii și subteme reprezentative au fost păstrate, fără a fi reformulate folosind denumiri departamentale contemporane [1].

Analiza urmează trei etape. Mai întâi, reconstituie funcția didactică internă a fiecărui domeniu ayurvedic folosind specializările menționate efectiv în sursă.

În al doilea rând, identifică o disciplină contemporană cu un obiect de investigare înrudit, precum reglarea temporală, caracterizarea plantelor sau organizarea cogniției.

În al treilea rând, precizează statutul relației: paralelă tematică, oportunitate metodologică sau ipoteză cercetată empiric. Aceste categorii nu sunt interschimbabile.

Metoda comparativă ține seama de documentele Organizației Mondiale a Sănătății din anul 2022 privind reperele de formare și practică în Ayurveda, care disting competențele educaționale, cerințele de siguranță și responsabilitățile de reglementare [2,13]. Ea este, de asemenea, compatibilă cu Strategia globală a OMS privind medicina tradițională 2025–2034 și cu agenda sa de cercetare din 2026, care evidențiază necesitatea unor dovezi mai solide, a calității, siguranței și a cercetării proiectate adecvat [3,4].

Aceste documente internaționale constituie repere pentru dezvoltarea și aprofundarea studiului sistematic al Ayurvedei în România, oferind un cadru de referință pentru structurarea curriculară, consolidarea metodologiilor educaționale și extinderea cercetării interdisciplinare. În această perspectivă, inițiativa didactică prezentată contribuie la valorificarea patrimoniului de cunoaștere ayurvedică și la dezvoltarea unor noi direcții de dialog și colaborare academică.

© Andrei Gămulea · Ayush Cell România · 12 noiembrie 2026 · https://ayushcell.ro/

3. Zece domenii ca fundament pentru investigarea interdisciplinară

3.1. Doșa–Prakṛti: raționamentul constituțional și studiul variabilității umane

Curricula din anul 2021 asociază acest domeniu cu fundamentele Ayurvedei (Āyurveda-padārtha), concepțiile despre sănătate (Svasthya-darśana) și criteriile utilizate pentru recunoașterea constituției individuale (Prakṛti-nikāśa) [1].

Aceste subiecte pot fi predate în paralel cu cercetările contemporane despre fenotipare, variabilitatea individuală și fiabilitatea sistemelor de clasificare.

Întrebarea pedagogică este cum sunt identificate, descrise și comparate configurațiile complexe de trăsături, nu dacă un tip constituțional tradițional corespunde în mod automat unei singure gene sau unui singur biomarker.

Cercetările realizate în India de Prasher și colaboratorii (2008) au evidențiat asocieri între tipologiile constituționale ayurvedice (*Prakṛti*) și anumite particularități biochimice și ale expresiei genice. Ulterior, Govindaraj și colaboratorii (2015) au aprofundat această direcție prin investigarea variabilității genomice în raport cu tipologiile constituționale identificate conform criteriilor ayurvedice [5,6].

Aceste contribuții deschid perspective importante pentru explorarea interdisciplinară a conceptului *Prakṛti*, prin corelarea criteriilor constituționale tradiționale cu indicatori biologici măsurabili. Dezvoltarea acestei direcții de cercetare poate favoriza identificarea unor particularități fiziologice și moleculare asociate diferențelor constituționale individuale, oferind totodată noi resurse metodologice pentru aprofundarea și fundamentarea științifică a clasificării constituționale ayurvedice.

3.2. Svasthavṛtta: stilul de viață, echilibrul și timpul biologic

Sursa include calitățile și stările celor trei doșa, relațiile dintre ele, ciclurile temporale (Vela-cakra-viśeṣa) și cele douăzeci de calități generale (Viṃśati-guṇa) [1]. Din punct de vedere didactic, acest domeniu invită la studiul modului în care rutinele zilnice, expunerea la mediu, orarul alimentației, somnul și obiceiurile adaptative structurează viața cotidiană. Un corespondent modern semnificativ este cronobiologia, care investighează interacțiunea ceasurilor circadiene interne cu ciclurile lumină–întuneric și alimentație–repaus alimentar.

Sinteza realizată de Panda (Statele Unite, 2016) asupra metabolismului circadian evidențiază rolul fundamental al ritmurilor biologice zilnice în reglarea proceselor fiziologice și metabolice [7]. Aceste cercetări oferă perspective valoroase pentru aprofundarea principiilor *Svasthavṛtta*, îndeosebi în ceea ce privește organizarea temporală a activităților cotidiene și armonizarea stilului de viață cu ritmurile naturale. Integrarea acestor cunoștințe în studiul Ayurvedei permite dezvoltarea unor abordări didactice interdisciplinare, prin analiza comparativă a recomandărilor tradiționale privind regimul zilnic (*dinacaryā*), a mecanismelor cronobiologice și a rezultatelor cercetărilor contemporane asupra sănătății și adaptării fiziologice.

3.3. Dravyaguṇa: proprietăți, acțiuni și studiul științific al substanțelor

Domeniul Dravyaguṇa este prezentat prin conceptele dravya (substanță), rasa (gust), vīrya (potență), vipāka (efect postdigestiv), prabhāva (acțiune specifică sau excepțională) și karman (acțiune) [1]. Contribuția educațională a acestei taxonomii constă în atenția sistematică acordată atributelor multiple ale unei substanțe, în locul reducerii descrierii la o singură variabilă. Domeniile de cercetare apropiate sunt farmacognozia, științele senzoriale, chimia analitică, farmacologia și toxicologia.

Aceste conexiuni interdisciplinare oferă posibilitatea aprofundării cunoașterii substanțelor naturale prin integrarea perspectivei ayurvedice cu metodele contemporane de analiză chimică, farmacologică și toxicologică. Studiul proprietăților organoleptice, precum *rasa*, alături de investigarea compoziției fitochimice și a mecanismelor biologice de acțiune, contribuie la dezvoltarea unei înțelegeri mai cuprinzătoare a caracteristicilor și efectelor substanțelor naturale. Heinrich și colaboratorii (2020) evidențiază importanța caracterizării reproductibile a extractelor vegetale, a transparenței metodologice și a evaluării integrate a proprietăților farmacologice și toxicologice [9]. În această perspectivă, un modul didactic modern poate valorifica sistemul ayurvedic al atributelor și principiilor de acțiune, îmbogățindu-l prin asocierea cu metode analitice și rezultate ale cercetărilor experimentale, într-un cadru educațional coerent, favorabil dezvoltării cunoașterii interdisciplinare.

3.4. Śarīra-jñāna: constituenții corporali, transformarea și procesele reziduale

Articolul sursă asociază domeniul Śarīra-jñāna cu avasthā-dhātu, sapta-dhātu, agni, bala, ojas și mala: concepte care privesc constituenții corporali, procesele de transformare, vitalitatea și produsele reziduale [1]. Provocarea pedagogică este explicarea acestor noțiuni în structura gândirii ayurvedice înainte de introducerea unor paralele cu anatomia, fiziologia, metabolismul și biologia sistemelor contemporane.

Studiul conceptelor ayurvedice *dhātu* și *agni* oferă perspective valoroase pentru înțelegerea organizării structurale și funcționale a organismului uman. Sistemul celor șapte *dhātu* permite abordarea integrată a constituirii, nutriției, transformării și regenerării componentelor corporale, în timp ce principiul *agni* evidențiază importanța proceselor de transformare și asimilare pentru susținerea funcțiilor vitale.

Aceste concepte ayurvedice deschid direcții de explorare interdisciplinară în relație cu fiziologia, biochimia, metabolismul celular și biologia țesuturilor.

Din perspectivă didactică, analiza comparativă poate urmări mecanismele de transformare a substanțelor nutritive, procesele de întreținere și reînnoire a structurilor corporale, precum și formarea și eliminarea produșilor reziduali (*mala*).

Construirea unor hărți conceptuale care integrează principiile ayurvedice și datele cercetărilor contemporane favorizează identificarea corespondențelor funcționale, aprofundarea relațiilor dintre structură și activitate biologică și dezvoltarea unei înțelegeri sistemice a fiziologiei umane.

© Andrei Gămulea · Ayush Cell România · 12 noiembrie 2026 · https://ayushcell.ro/

3.5. Kṛtya-jñāna: organizarea funcțională și sistemele aflate în interacțiune

Clasificarea inițială include conceptele tradiționale srota, subdiviziunile doșa și funcțiile în cinci forme asociate cu vāta, pitta și kapha [1]. Aceste subiecte pun accentul pe activitatea reglată și pe relațiile dintre funcții. În cercetarea contemporană, medicina de rețea și abordările sistemice examinează, în mod asemănător, relațiile dintre procesele care interacționează, deși entitățile, tehnicile de măsurare și modelele cauzale sunt diferite. Barabási, Gulbahce și Loscalzo (2011) descriu importanța interdependențelor funcționale în rețelele biologice [10].

Conexiunea interdisciplinară evidențiază valoarea unei perspective sistemice asupra organizării și funcționării organismului uman. Conceptul ayurvedic *srota* oferă un cadru de înțelegere a proceselor de circulație, transport, transformare și comunicare funcțională între diferitele componente ale organismului, deschizând direcții de analiză comparativă cu fiziologia integrativă, biologia sistemelor și cercetarea rețelelor biologice.

Din perspectivă didactică, explorarea acestor corespondențe permite aprofundarea relațiilor dintre structurile corporale, procesele fiziologice și mecanismele de reglare și adaptare. Studenții pot analiza descrierile ayurvedice ale sistemelor *srota* în paralel cu modelele contemporane ale transportului biologic și ale interacțiunilor funcționale, identificând principii de organizare, relații procesuale și posibilități de investigare experimentală. Această abordare contribuie la dezvoltarea gândirii sistemice și la formularea unor noi direcții de cercetare interdisciplinară.

3.6. Vanaspati-jñāna: plante medicinale, etnobotanică și documentare

Articolul din anul 2021 distinge între metodele de cercetare a plantelor (kārya-paddhati) și descrierea lor ayurvedică (oṣadhi-varṇana) [1]. Această distincție are un potențial didactic considerabil: creează o punte între identificarea textuală, materialul botanic viu și documentarea științifică.

Abordarea are particularitatea că permite studierea comparativă a materiilor prime vegetale utilizate tradițional în India și a plantelor întâlnite în mediile din România sau, mai larg, din Europa, fără a presupune că similitudinea botanică ar implica indicații ori efecte interschimbabile.

Metodologia internațională a cercetării etnofarmacologice pune accentul pe formularea precisă a întrebărilor, culegerea etică a cunoștințelor, identificarea botanică riguroasă și păstrarea exemplarelor de referință în colecții științifice (Heinrich și colaboratorii, 2018) [8]. O monografie didactică a unei plante poate include denumirea științifică acceptată, partea de plantă utilizată, habitatul, denumirea tradițională, descrierea ayurvedică, dovezile fitochimice, incertitudinile documentate și referințele.

O asemenea practică susține alfabetizarea botanică și conservarea responsabilă a cunoașterii, păstrând totodată o delimitare clară între utilizările istorice și afirmațiile terapeutice verificate și stimulând cercetarea interdisciplinară comparativă a patrimoniului botanic indian și european.

3.7. Manasa-jñāna: funcțiile diferențiate ale cogniției și experienței de sine

Domeniul Manasa-jñāna este organizat în sursă în jurul conceptelor ayurvedice citta, buddhi, manas, ahaṃkāra și al noțiunilor înrudite [1]. Acești termeni identifică funcții sau aspecte diferențiate ale experienței interioare în contextul conceptual ayurvedic. O curriculă riguroasă explică sensurile, relațiile și variațiile interpretative ale acestor categorii înainte de explorarea cercetărilor psihologice moderne privind atenția, luarea deciziilor, reprezentarea sinelui și metacogniția.

Sinteza realizată de Fleming (Regatul Unit, 2024) evidențiază progresele cercetărilor contemporane asupra metacogniției, îndeosebi în ceea ce privește evaluarea propriilor judecăți, monitorizarea proceselor cognitive și mecanismele implicate în autocunoaștere [12]. Aceste contribuții oferă perspective valoroase pentru aprofundarea interdisciplinară a conceptelor ayurvedice referitoare la funcționarea conștiinței instrumentale, în special a componentelor numite *manas*, *buddhi* și *citta*.

Din perspectivă didactică, analiza comparativă permite explorarea relațiilor dintre procesele cognitive, capacitatea de discriminare, autoreglare și observarea conștientă a activității cognitive. Studierea particularităților conceptuale și funcționale ale acestor componente ale instrumentului intern al conștiinței *antaḥkaraṇa*, în corelație cu cercetările din psihologia cognitivă și neuroștiințe, favorizează dezvoltarea unei înțelegeri nuanțate a organizării și dinamicii vieții psihomentale, contribuind la identificarea unor noi direcții de cercetare asupra conștiinței și cunoașterii de sine.

3.8. Pravṛtti-jñāna: dinamica tendințelor mentale și semnalele corporale

Lista inițială a temelor de studiu include mano-vaha-srota, buddhi-vaha-srota și citta-vaha-srota, împreună cu teme privind stările de oboseală și mecanismele defensive [1]. Acestea sunt părți ale unei analize tradiționale a dinamicii și transformării tendințelor subtile ale conștiinței instrumentale.

Cercetările contemporane din domeniul neuroștiințelor afective, interocepției, controlului cognitiv și psihologiei formării obiceiurilor oferă perspective valoroase pentru aprofundarea studiului ayurvedic al dinamicii conștiinței și al relațiilor dintre necesitățile biologice, procesele mentale și comportament. Khalsa și colaboratorii (Statele Unite, 2018) evidențiază rolul interocepției în perceperea, interpretarea și integrarea semnalelor corporale interne, precum și în constituirea experiențelor afective, orientarea comportamentală și adaptarea organismului [11]. Din perspectivă didactică, aceste cercetări permit explorarea mecanismelor prin care necesitățile biologice devin perceptibile, influențează orientările cognitive și participă la constituirea judecăților și acțiunilor conștiente. Studiul comparativ al sistemelor *mano-vaha-srota*, *buddhi-vaha-srota* și *citta-vaha-srota*, în relație cu procesele interoceptive și mecanismele contemporane de reglare cognitivă, deschide direcții noi de investigare. Integrarea observației experiențiale și a analizei conceptuale ayurvedice contribuie la dezvoltarea unei metodologii interdisciplinare capabile să aprofundeze înțelegerea relațiilor dintre organism și conștiință.

© Andrei Gămulea · Ayush Cell România · 12 noiembrie 2026 · https://ayushcell.ro/

3.9. Pañcakarma: cunoașterea procedurală și limitele instruirii în siguranță

Articolul prezintă o serie de proceduri ayurvedice reprezentative, precum *snehana*, *svedana*, *vamana*, *virecana* și *basti*, care ilustrează diversitatea metodelor tradiționale de îngrijire și restabilire a echilibrului funcțional al organismului [1]. Integrarea acestora în curriculumul educațional permite studierea sistematică a principiilor, clasificărilor, indicațiilor și mecanismelor de acțiune descrise în literatura ayurvedică, precum și aprofundarea relațiilor dintre particularitățile constituționale, starea funcțională a organismului și alegerea metodelor de intervenție.

Această abordare favorizează dezvoltarea unei înțelegeri integrate a practicilor ayurvedice, prin asocierea fundamentelor tradiționale cu cercetările contemporane asupra proceselor fiziologice și a răspunsurilor organismului.

Documentele de referință ale Organizației Mondiale a Sănătății privind practica și formarea în Ayurveda oferă repere importante pentru organizarea pregătirii profesionale, dezvoltarea competențelor și integrarea criteriilor de siguranță și calitate [2,13]. Valorificarea acestor orientări în procesul didactic contribuie la formarea capacității de evaluare a indicațiilor, contraindicațiilor, particularităților individuale și condițiilor necesare aplicării procedurilor.

În această perspectivă, studiul patrimoniului procedural ayurvedic se constituie într-o direcție de formare și cercetare interdisciplinară, care reunește cunoașterea tradițională, evaluarea științifică și responsabilitatea profesională, susținând dezvoltarea unor practici fundamentate, adaptate contextului contemporan.

3.10. Āmnāya: continuitate, moștenire textuală și transmitere responsabilă

Domeniul Āmnāya abordează conservarea și transmiterea cunoașterii ayurvedice, inclusiv principiile tradiției și relatările despre învățătorii spirituali și înțelepți [1]. Domeniul este relevant pentru istoria ideilor, critica textuală, studiile traducerii, studiul religiilor și științele educației. Contribuția sa constă în transformarea transmiterii însăși într-un obiect de studiu: cum sunt păstrați termenii, cum evoluează interpretările comentatorilor, cum este înțeleasă autoritatea și cum se modifică înțelegerea de la o limbă și un context cultural la altul.

Convenția UNESCO pentru salvgardarea patrimoniului cultural imaterial (2003) evidențiază importanța documentării, cercetării și educației formale și nonformale în conservarea, transmiterea și valorificarea cunoașterii tradiționale [14]. Acest cadru internațional oferă repere valoroase pentru dezvoltarea inițiativelor educaționale dedicate patrimoniului ayurvedic, prin organizarea resurselor documentare, aprofundarea studiului istoric și facilitarea transmiterii cunoștințelor între generații. Studiul *Āmnāya* contribuie la înțelegerea principiilor de continuitate și transmitere a tradiției ayurvedice, a semnificațiilor sale culturale și spirituale și a modalităților prin care acest patrimoniu poate fi valorificat în educația contemporană. Integrarea cercetării istorice și a interpretării textelor tradiționale favorizează conservarea activă a cunoașterii ayurvedice.

4. Proiectarea unei inițiative didactice moderne

Un program educațional productiv nu trebuie să alăture pur și simplu terminologia sanscrită unei liste de discipline contemporane. Este necesară construirea unor trasee de învățare verificabile. O primă etapă introduce termenii originari, cu transliterare consecventă și cu sensurile particulare utilizate în materialele cursurilor de Ayurveda din România. O a doua etapă situează fiecare concept în propriul său sistem conceptual ayurvedic. O a treia etapă îi invită pe cursanți să identifice întrebări similare studiate în alte domenii. O a patra etapă examinează publicațiile contemporane în raport cu proiectarea cercetării, participanții, metodele și limitele studiilor. O a cincea etapă solicită participanților să evidențieze ce clarifică această comparație.

Învățarea activă oferă o metodă practică pentru această progresie. Modelul ICAP, dezvoltat de Chi și Wylie (2014), distinge receptarea pasivă de implicarea activă, constructivă și interactivă, evidențiind valoarea educațională a explicației, a hărților conceptuale și a dialogului [15]. În consecință, participanții pot elabora un glosar trilingv sanscrită–engleză–română, analiza o monografie a unei plante medicinale, compara două descrieri ale organizării temporale sau dezbate dacă o corespondență modernă propusă reprezintă o analogie, o ipoteză ori un rezultat verificat. Evaluarea trebuie să recompenseze exactitatea interpretării surselor și calitatea raționamentului, nu simplul acord cu o concluzie preferată.

Dezvoltarea unei infrastructuri digitale de referință contribuie la organizarea, accesibilitatea și continuitatea resurselor educaționale ayurvedice, facilitând integrarea acestora într-un cadru de studiu sistematic și interdisciplinar. Fiecare unitate de învățare poate reuni trimiteri către textele tradiționale, transliterările originale, explicațiile terminologice, corespondențele conceptuale cu domeniile științifice contemporane și referințele bibliografice relevante. Principiile FAIR formulate de Wilkinson și colaboratorii (2016) — identificabilitatea, accesibilitatea, interoperabilitatea și reutilizabilitatea — oferă repere metodologice pentru structurarea, documentarea și dezvoltarea acestor resurse [16]. Aplicarea lor favorizează trasabilitatea informațiilor, actualizarea continuă a materialelor, verificarea referințelor și colaborarea între cercetători și instituții educaționale, contribuind la constituirea unui patrimoniu digital ayurvedic coerent, durabil și deschis valorificării interdisciplinare.

5. Dovezi și domeniu de aplicare

Valorificarea interdisciplinară a cunoașterii ayurvedice poate fi fundamentată prin integrarea a trei niveluri epistemice complementare. Primul privește patrimoniul tradițional, constituit din concepte, principii și observații transmise prin textele clasice și continuitatea practicilor ayurvedice. Al doilea urmărește identificarea corespondențelor conceptuale cu domeniile contemporane ale cunoașterii, favorizând formularea unor noi perspective explicative și ipoteze de cercetare. Al treilea valorifică metodele investigației empirice, prin observații sistematice, măsurători și evaluarea experimentală a relațiilor investigate.

© Andrei Gămulea · Ayush Cell România · 12 noiembrie 2026 · https://ayushcell.ro/

Articularea acestor trei niveluri într-un cadru metodologic structurat permite aprofundarea fundamentelor teoretice, dezvoltarea cercetării interdisciplinare și extinderea posibilităților de aplicare a cunoașterii ayurvedice în contextul științific și educațional contemporan.

Aceeași rigoare metodologică se reflectă în atenția acordată calității și siguranței preparatelor ayurvedice. Cercetările realizate de Saper și colaboratorii (Statele Unite, 2008) asupra unor produse ayurvedice comercializate au evidențiat importanța identificării și evaluării constituenților potențial toxici, inclusiv a contaminanților și a metalelor prezente în anumite preparate [17]. Aceste contribuții susțin dezvoltarea unor standarde riguroase de autentificare a materiilor prime, control al calității, caracterizare a compoziției și evaluare a siguranței. Integrarea acestor aspecte în materialele educaționale permite aprofundarea cunoașterii preparatelor ayurvedice prin studierea proprietăților, indicațiilor, contraindicațiilor, interacțiunilor și condițiilor de utilizare. Strategia OMS din 2025 evidențiază, în aceeași direcție, importanța consolidării bazei de dovezi, a siguranței și a mecanismelor de reglementare, în corelație cu conservarea și valorificarea responsabilă a cunoașterii tradiționale [3].

Prezentul studiu propune un cadru conceptual și educațional pentru valorificarea interdisciplinară a patrimoniului de cunoaștere ayurvedică, pornind de la experiența organizării și dezvoltării studiului sistematic al Ayurvedei în România. Analiza evidențiază posibilitățile de integrare a principiilor tradiționale cu perspectivele cercetării contemporane și identifică direcții de aprofundare teoretică, investigare experimentală și dezvoltare curriculară. Prin această abordare, inițiativa didactică urmărește consolidarea fundamentelor cunoașterii ayurvedice, stimularea dialogului academic și constituirea unor resurse metodologice pentru cercetări interdisciplinare viitoare.

6. Concluzii

Clasificarea disciplinară publicată în Ayurveda în România, volumul II, oferă mai mult decât o listă istorică de subiecte. Ea constituie o hartă educațională a unei tradiții de cunoaștere a cărei organizare conceptuală distinctivă poate fi transmisă, examinată și dezvoltată prin metode contemporane. Domeniile analizate aici arată că un dialog semnificativ este posibil cu cercetările despre variabilitatea biologică, ritmurile stilului de viață, substanțe și plante medicinale, organizarea corporală, cogniție, sisteme complexe, cunoaștere procedurală și transmitere culturală. Principiul didactic central îl constituie valorificarea fidelă a patrimoniului ayurvedic prin deschidere interdisciplinară și aprofundare metodologică.

Studiul sistematic al terminologiei și principiilor tradiționale oferă fundamentul pentru identificarea corespondențelor cu domeniile contemporane ale cunoașterii.

Experiența educațională acumulată în România poate susține constituirea unui cadru durabil de formare, documentare și cercetare interdisciplinară, prin care tezaurul de cunoaștere ayurvedică să fie conservat, aprofundat și valorificat continuu, în dialog cu științele naturii, științele vieții și domeniile umaniste contemporane.

Referințe bibliografice

[1] Gămulea, A. (2021). Disciplines and specialties of the Ayurveda traditional system studied within AMN-Romania. In A. Gămulea & A. Nicolae, Ayurveda in Romania, Vol. II, pp. 23–25. Embassy of India in Romania, in collaboration with AMN-România and DMIMS(DU)-India. https://amnromania.ro/en/ayurveda-in-romania-vol-2

[2] World Health Organization. (2022). WHO benchmarks for the training of Ayurveda. ISBN 9789240042711. https://www.who.int/publications/i/item/9789240042711

[3] World Health Organization. (2025). Global traditional medicine strategy 2025–2034. ISBN 9789240113176. https://www.who.int/publications/i/item/9789240113176

[4] World Health Organization. (2026). WHO global research priorities and agenda for traditional, complementary and integrative medicine 2025–2034. ISBN 9789240124738. https://www.who.int/publications/i/item/9789240124738

[5] Prasher, B., Negi, S., Aggarwal, S., et al. (2008). Whole genome expression and biochemical correlates of extreme constitutional types defined in Ayurveda. Journal of Translational Medicine, 6, 48. doi:10.1186/1479-5876-6-48

[6] Govindaraj, P., Nizamuddin, S., Sharath, A., et al. (2015). Genome-wide analysis correlates Ayurveda Prakriti. Scientific Reports, 5, 15786. doi:10.1038/srep15786

[7] Panda, S. (2016). Circadian physiology of metabolism. Science, 354(6315), 1008–1015. doi:10.1126/science.aah4967

[8] Heinrich, M., Lardos, A., Leonti, M., et al. (2018). Best practice in research: Consensus Statement on Ethnopharmacological Field Studies – ConSEFS. Journal of Ethnopharmacology, 211, 329–339. doi:10.1016/j.jep.2017.08.015

[9] Heinrich, M., Appendino, G., Efferth, T., et al. (2020). Best practice in research – Overcoming common challenges in phytopharmacological research. Journal of Ethnopharmacology, 246, 112230. doi:10.1016/j.jep.2019.112230

[10] Barabási, A.-L., Gulbahce, N., & Loscalzo, J. (2011). Network medicine: A network-based approach to human disease. Nature Reviews Genetics, 12, 56–68. doi:10.1038/nrg2918

[11] Khalsa, S. S., Adolphs, R., Cameron, O. G., et al. (2018). Interoception and mental health: A roadmap. Biological Psychiatry: Cognitive Neuroscience and Neuroimaging, 3(6), 501–513. doi:10.1016/j.bpsc.2017.12.004

[12] Fleming, S. M. (2024). Metacognition and confidence: A review and synthesis. Annual Review of Psychology, 75, 241–268. doi:10.1146/annurev-psych-022423-032425

[13] World Health Organization. (2022). WHO benchmarks for the practice of Ayurveda. ISBN 9789240042674. https://www.who.int/publications/i/item/9789240042674

[14] UNESCO. (2003). Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, especially Articles 2 and 14. https://ich.unesco.org/en/convention

[15] Chi, M. T. H., & Wylie, R. (2014). The ICAP framework: Linking cognitive engagement to active learning outcomes. Educational Psychologist, 49(4), 219–243. doi:10.1080/00461520.2014.965823

[16] Wilkinson, M. D., Dumontier, M., Aalbersberg, I. J. J., et al. (2016). The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. Scientific Data, 3, 160018. doi:10.1038/sdata.2016.18

[17] Saper, R. B., Phillips, R. S., Sehgal, A., et al. (2008). Lead, mercury, and arsenic in US- and Indian-manufactured Ayurvedic medicines sold via the Internet. JAMA, 300(8), 915–923. doi:10.1001/jama.300.8.915

Date de identificare a autorului

Andrei Gămulea este lector de Ayurveda, autor și editor, EAA (Educational Advocate for Ayurveda) și președinte al AMN-România. Este implicat în organizarea programelor educaționale de Ayurveda din România și în elaborarea resurselor didactice de specialitate. Împreună cu Aurora Nicolae, este coautor al seriilor „Ayurveda în România” și „Index ayurvedic sistematic selectiv”. Afiliere: Ayush Cell România, https://ayushcell.ro/.

© Andrei Gămulea · Ayush Cell România · 12 noiembrie 2026 · https://ayushcell.ro/